

Täysistunto

Torstai 18.2.2021 klo 15.59—20.24

8. Lakialoite laiksi sähkömarkkinalain 119 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 78/2020 vp Markku Eestilä kok ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Eestilä.

Keskustelu

20.01 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa olen tehnyt kaksi lakialoitetta, ja tämä nyt kyseessä oleva sähkömarkkinalain 119 §:n muuttaminen on perua sille lakialoitteelle, jonka tein aikanaan, kun ministerinä oli Olli Rehn, ja hän kuunteli tarkkaan, mikä oli oman lakialoitteeni sisältö. Itse asiassa vähän erikoista kylläkin, aloite meni läpi, ja hallitus hyväksyi muutoksen, jolloin pitkien verkkoetäisyyksien sähköyhtiöille — niitä taisi olla 8—9 loppujen lopuksi — anomuksesta Energiavirasto pystyy antamaan jatkoajan vuoteen 2036 saakka.

Miksi tämä aloite on tehty? Se liittyy siihen, mitä tänä päivänä on puhuttu siirtohintojen alentamisesta. Tämä koskee esimerkiksi Pohjois-Karjalaa, Pohjois-Savoa ja vähän muitakin. Kun siellä on pitkät johtoetäisyydet ja johdon pituus per asiakas on suuri, niin siellä ei ole ihan sama, minnekä näitä johtoja vedetään ja missä aikajärjestyksessä. Ja kun me tiedämme, että on tiettyjä alueita, jotka vähän tyhjenevät, niin sen takia esitän tässä lakialoitteessa, että tämä muutos, jota hallitus nyt esittää vuoteen 2036 saakka — joka kylläkin on jo saatu Savo-Karjalassa sen aiemman lain perusteella — vietäisiin niin pitkälle kuin 2045:een. Se ei tarkoita, etteikö niitten piuhojen päässä olevista ihmisistä ja heidän sähkönsaannistaan huolehditaisi, mutta tämä tarkoittaa sitä, että sähköyhtiöille jää oikeasti nyt aikaa niin, ettei vain tehdä investointeja, jotka niin sanotusti ovat turhia ja nostavat siirtohintoja, vaan käytetään tervettä järkeä ja joskus voidaan asiakkaiden kanssa neuvotella ja tukeutua aggregaatteihin ja muihin tapoihin, millä sitten energianhuolto ja sähkönsaanti turvataan.

Tämä lakialoite palvelee itse asiassa tätä samaa kokonaisuutta. Minun motivaationi on vain se, että me saamme yrityksille ja ihmisille hieman halvempaa sähköä, koska sähkö on pakonomainen tarvike ja monille sähkölaskut ja varsinkin sähkön siirtohinnat ovat tosi isoja — siitä me emme pääse mihinkään, ja tämä sali on siitä yksimielinen. Sitten tullaan erikseen tähän perustuslailliseen näkökulmaan, paljonko voidaan leikata tietyiltä yhtiöiltä, jotka ovat tehneet isoja investointeja. Kun esimerkiksi Savo-Karjalassa on liikuteltu yli 500 miljoonan palikoita ja ne on rahoitettu joillakin tietyillä ehdoilla, niin ei eduskunta eikä mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2021 vp

kään laki voi yhtäkkiä leikata mitä sattuu, eli täytyy tämäkin ottaa huomioon, ja sen takia tämä perustuslakivaliokuntanäkemys ei ole mitään puppua eikä pelottelua, ja se pitää ottaa huomioon.

Arvoisa puhemies! Tuon vielä nyt tämän puheenvuoron aikana senkin, että se toinen lakialoite pitäisi vielä olla, ja tämä lakialoite on sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 4 §:n muuttaminen. Silloin se tarkoittaa sitä, että juuri äsken mainittujen, sähkömarkkinalain 119 §:ssä mainittujen erityisluvan yhtiöiden — joihin kuuluvat Pohjois-Karjalan Sähkö ja Savon Voima ja ne verkkoyhtiöt — alueella olevilta asukkailta todellisuudessa perittäisiin pienempi sähkövero, eli tämä sähkövero alennetaan verotaulukon 2 veroluokkaan II. Niille on myönnetty tämän sähkömarkkinalain 119 §:n mukainen maksimaalinen pidennys. Silloin päästäisiin juuri niiden verkkoyhtiöiden alueelle, jossa sähkömarkkinalain perusteella on jouduttu nostamaan paljon siirtohintoja, ja kun annettaisiin sähköverosta alennus, niin silloin päästäisiin siihen Ruotsin mallin mukaisesti. Ja taas me joudutaan tässä tämmöiseen EU-oikeudelliseen ehkä ristiriitaan tai sitten pelotteluun — olkoon se mitä tahansa — että näin ei voi menetellä. Mutta jos me halutaan oikeudenmukainen ratkaisu tehdä, niin juuri näin pitäisi menetellä, että kun pitkien johtoetäisyyksien maakunnissa nousee sähkön siirtohinnot, niin alennetaan sähköveroja, mikä kompensoi sitä. Silloin kun se menee tänne kakkosluokkaan, niin kuin totesin, niin se taitaa juuri olla silloin 0,703 senttiä kilowattitunnilta. Jos tämä pystyttäisiin ottamaan tässä valiokuntakäsittelyssä huomioon ja hallitus lähtisi samalle linjalle, niin silloin me todellisuudessa autettaisiin niitä ihmisiä, jotka ovat joutuneet suurten investointien takia kalliiden siirtohintojen kohteeksi. Eli itse asiassa, arvoisa puhemies, tähän lakialoitteeseen kuuluisi vastinparina se toinenkin lakialoite, mutta se tulee varmaan myöhemmin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vestman.

20.06 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilän lakialoite on hyvin tärkeä. Kysymys on tosiaan siitä järjestä, että säävarmuusvaatimusten saavuttamisen määräaika kannattaa pidentää sen takia, ettei tulisi tehdyksi tällaisia turhia investointeja. Todella nykyisellään näitä sähkönkäyttöpaikkoja on viety säävarmuusvaatimusten piiriin, mutta ilmeisesti on niin, että ne kalleimmat osuudet ovat edelleen säävarmuusvaatimusten ulkopuolella, ja siten sähkönkäyttäjille, kuluttajille ja yrittäjille voisi tulla säästöä sitä kautta, että näiden säävarmuusvaatimusten määräaika helpotetaan.

Itse haluan nostaa tässä yhteydessä esille sen esityksen, jonka olemme tehneet, jossa asiakkaalla olisi korvausta vastaan oikeus valita matalampi säävarmuuden taso. Tällainen tietynlainen säävarmuuspalvelu, jota verkkoyhtiöt voisivat asiakkailta ostaa, perustuisi siihen, että jo nykyisellään noin joka viidennellä haja-asutusalueiden asunnoista on jokin hankittu oma myrskyvalmius, kuten aggregaatti, valmiina, ja tässä mallissa tällaisen yhden johtolähdön varrella asuvat asiakkaat voisivat sitten yhdessä päättää siitä, että korvausta vastaan hyväksyisivät matalamman säävarmuuden tason, ja tällä tavalla todella voitaisiin myös saavuttaa sitten kustannussäästöjä, kun niitä investointeja tarvitsisi tehdä vähemmän. Oleellista sen asiakkaan kannaltahan on se, että on se myrskyvalmius olemassa, ei se, millä keinolla se saavutetaan, tai se, tarjoaako sen verkkoyhtiö vai ostaako sen säävalmiuden sitten itse esimerkiksi aggregaatin avulla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2021 vp

20.08 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Minäkin kannatan tätä Eestilän ja Myllykosken tekemää aloitetta. Ajatellaanpa vaikka saariston kannalta — juuri maanantaina keskustelin ihmisten kanssa, jotka asuvat ympärivuotisesti saarella, mihin ei ole sen enempää julkista yhteyttä kuin oikeastaan mitään yhteyttä, eli he kulkevat veneellä sinne omaan kotiinsa ja vastaavat käytännössä kaikesta itse, mutta monet näistä saarista silti kuuluvat tähän jakeluverkkoon. Tämän voimassa olevan lain mukaanhan jakeluverkon alueesta 75 prosenttia pitäisi vuoden 23 loppuun mennessä olla tämän säävarmuuden piirissä, ja sehän ei ole millään lailla realistista.

Väittäisin, että monet näistä jakeluverkkoyhtiöistä tulevat hakemaan Energiamarkkinavirastolta poikkeusta, joka tapauksessa jatkoaikaa ainakin vuoteen 32, todennäköisesti jopa vuoteen 45 tai hamaan tappiin saakka, eli siinä mielessä tämä Eestilän ja Myllykosken ehdottama muutos olisi itse asiassa paljon paremmin todellista tilannetta vastaava saaristo-alueilla. Mutta hieman koomisena pidän, että kun tässäkin näitä jatkoaikoja on vuoteen 28 mennessä, niin silti nämä sähkönsiirtoyhtiöt voivat itse näitä alijäämiä kompensoida vuoteen 2030 mennessä, kuten Vestman täällä aiemmin puhui. Tästäkin näkökulmasta pidän tätä jatkoaikaa ja tätä esitettyä muutosta perusteltuna.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 4. asiakohdassa]